

OPEN CAMPUS LECTURE SERIES

Sustainability of the Guiana Shield

Anton de Kom Universiteit van Suriname
Paramaribo, juli 2020

INHOUD

VOORWOORD	2
1. SLOTDOCUMENT SUSTAINABILITY OF THE GUIANA SHIELD	3
2. POLICY PAPER 1 DUURZAAMHEID, CULTUUR EN LOKALE PRODUCTIE	18
3. POLICY PAPER 2 DUURZAME PRODUCTIE	24
4. POLICY PAPER 3 BIODIVERSITEIT EN GEZONDHEID	31
5. POLICY PAPER 4 REGIONALE INTEGRATIE EN BELEID	37
BIJLAGE STUURGROEPLEDEN OPEN CAMPUS LECTURE SERIES	43

Voorwoord

Voor u ligt een unieke bundel met wetenschappelijk onderbouwde beleidsdocumenten getiteld “*Sustainability of the Guiana Shield*”. *The Guiana Shield* dat zich uitstrekt over de grote delen van Suriname, Brazilië, Frans-Guyana, Guyana, Venezuela en Colombia is een van de rijkste gebieden aan biodiversiteit, culturele diversiteit en mineralen in de wereld. In dit gebied ligt een enorm kennis- en ontwikkelingsbelang besloten. Daarom werd in 2018 door de leerstoel *Methodologie in Multi-etnische samenlevingen* van het *Institute for Graduate Studies and Research* het initiatief genomen tot het houden van “*The Open Campus Lecture Series – Sustainability of the Guiana Shield*”. Hiermee werden onze universiteit en Suriname als belangrijke actoren in de Zuid-Amerikaanse regio gesitueerd, met als doel wetenschappelijke kennis te verbinden met het nationale en regionale ontwikkelingsbeleid gericht op een duurzaam gebruik van de natuurlijke en culturele hulpbronnen in dit gebied. De 15 presentaties door deskundigen uit Suriname en de Zuid-Amerikaanse regio werden van november 2018-2019 verrijkt met plenaire discussies, workshops en een slotsessie met deelnemers uit de particuliere sector, de overheid, Civil Society en netwerken van binnenlandbewoners.

Het resultaat van dit bijzonder project is neergelegd in deze bundel. De publicatie begint met een slotdocument waarin de algemene conclusies, uitdagingen en aanbevelingen zijn vervat. Hierna volgt een uitwerking van de vier thematische gebieden van het project, te weten:

- Duurzaamheid, cultuur en lokale productie;
- Duurzame productie;
- Biodiversiteit en gezondheid;
- Regionale integratie en beleid.

Deze thema's passen goed binnen drie strategische speerpunten van de Anton de Kom Universiteit: biodiversiteit, culturele diversiteit en duurzame lokale productie. Tevens zijn deze thema's belangrijk om een duurzaam perspectief voor de samenlevingen van *the Guiana Shield* te ontwerpen. Daarbij kunnen lessen worden geleerd van (inmiddels haast achterhaald) beleid dat zich vooral richt op “*decreasing returning industries*” in de sectoren hout, goud, bauxiet en olie, en daarbij voorbij gaat aan duurzaamheid.

Met deze publicatie wordt een brug geslagen van wetenschappelijke kennis naar beleidsacties en beleidsmakers van de overheid, de particuliere sector en Civil Society. Door kennis en nieuwe beleidsinzichten te delen willen wij bijdragen aan de bescherming en een duurzaam gebruik van *the Guiana Shield*, en aan het bevorderen van een strategische regionale samenwerking tussen de landen die deel uitmaken van dit gebied. De stuurgroep van de Open Campus Lecture Series - Jerome Egger, Angela Grant, Jack Menke, Narinder Mokhamsing, Max Ooft en Heidi Wirjosentono – vertrouwt erop dat de beleidsmakers en het publiek nuttig gebruik maken van de naar voren gebrachte kennis en inzichten.

Wij danken de presentatoren, participanten, media, financiers, werkstudenten en andere werkers van onze universiteit voor hun bijdrage aan het succesvol verloop van dit project.

Jack Menke,
Coördinator Stuurgroep Open Campus Lecture Series *Sustainability of the Guiana Shield*/
Hoogleraar *Methodologie in Multi-etnische samenlevingen*.
Paramaribo, juli 2020

SLOTDOCUMENT

Sustainability of the Guiana Shield

Open Campus Lecture Series
Anton de Kom Universiteit van Suriname
Paramaribo, juli 2020

1. INTRODUCTIE ¹

Van 5 november 2018 tot en met 20 maart 2019 zijn er aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname presentaties en workshops gehouden in het kader van de Open Campus Lecture Series *Sustainability of the Guiana Shield* ². Participanten uit diverse maatschappelijke sectoren, en de academische gemeenschap namen deel aan de lezingen, workshops en discussies over de potenties en uitdagingen van dit gebied. *The Guiana Shield* is qua cultuur en natuur een van de rijkste gebieden van de wereld. Het strekt zich uit over de grenzen van zes landen: Suriname, Brazilië, Frans-Guyana, Guyana, Venezuela en Colombia. De open campus series wil een brug slaan tussen de universiteit en de samenleving. Dit betekent dat de wetenschap wordt verbonden met het beleid in de publieke en particuliere sectoren om de bewustwording te vergroten en acties te ondernemen wat moet bijdragen aan de duurzaamheid van *the Guiana Shield*. Terwijl duurzaamheid een van de belangrijkste issues is voor wetenschap én beleid, wordt dit in de politiek telkens achter op de agenda geplaatst. Daarom was de Open Campus Lecture Series *Sustainability of the Guiana Shield* erop gericht om kennisontwikkeling en gerelateerde beleidsacties nationaal en regionaal te integreren voor een duurzame benutting van de culturele en natuurlijke hulpbronnen in *the Guiana Shield*. De gehouden activiteiten waren tevens bedoeld om Suriname in een breder ontwikkelingsverband van de Zuid-Amerikaanse regio te plaatsen en daarbij de banden met academische en beleidssectoren nationaal en regionaal te intensiveren. Het slotdocument is gebaseerd op de 15 gehouden presentaties door buitenlandse en lokale experts binnen vier grote thematische gebieden, die werden verrijkt in workshops en discussies met het publiek, inclusief de **slotsessie** op 29 november 2019 in de aula van het IGSR.

De doelen van de Open Campus Lecture Series zijn:

1. De academische gemeenschap verbinden met beleidsmakers in de publieke en private sector: hoe interdisciplinaire kennis kan bijdragen aan duurzaamheid via ontwerpen, uitwerken en promoten van strategische acties voor een duurzaam gebruik van de natuurlijke en culturele rijkdommen;
2. Capaciteitsversterking van de Anton de Kom Universiteit van Suriname om bij te dragen aan oplossingen op het gebied van het milieu en andere uitdagingen met betrekking tot duurzaamheid;
3. Bijdragen aan academische en evidence-based beleidsvorming, alsmede aan partnerschappen op het gebied van duurzaamheid;
4. Verbreden en verdiepen van de samenwerking binnen *the Guiana Shield*: mainstreaming en integratie van onderwijs en Onderzoek in beleidsacties.

¹ Dit slotdocument is gebaseerd op de papers en presentaties alsmede de discussies tijdens de slotsessie in het kader van de Open Campus Lecture Series met redactionele bewerking van de stuurgroep.

² De Open Campus Lecture Series is georganiseerd door het Institute for Graduate Studies and Research (IGSR) van de Anton de Kom Universiteit van Suriname met financiële ondersteuning van de Stichting Suriname Environmental and Mining Foundation (SEMIF) en InterAmerican Development Bank (IDB)

Slotsessie Open Campus Lecture Series “Sustainability of the Guiana Shield”

2. ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Algemene conclusies

- a. Het bereiken van een duurzaam Guiana Shield en een duurzaam Suriname is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle actoren. Deze slotsessie is niet het einde maar het begin van een samenwerkingsproces naar een duurzaam Guiana Shield;
- b. Voor de Anton de Kom Universiteit vervult wetenschap een centrale rol bij het streven naar duurzaamheid. De Anton de Kom Universiteit van Suriname zal actoren dichterbij elkaar brengen en helpen bij het versterken van samenwerkingsverbanden binnen Suriname, binnen het Caribisch Gebied en Latijns-Amerika en het versterken van de samenwerking dwars door *the Guiana Shield* landen heen;
- c. Suriname heeft een duurzaamheidsperspectief en een beleidsvisie voor langere termijn nodig. In de tussentijd zal dit slotdocument belangrijk zijn om in het komend nationaal Ontwikkelingsplan uit te werken;
- d. Duurzaamheid zal gegarandeerd moeten worden door onder andere sterke wetgeving, en naleving van die wetgeving;
- e. Van groot belang zijn de bescherming, de kennis en de rol van inheemse en tribale volken, die centraal staan bij het trekken van lering over duurzaam omgaan met het milieu en natuurlijke hulpbronnen;
- f. Gezondheid vormt een ander integraal aspect van duurzaamheid van *the Guiana Shield*. De gezondheid van mensen hangt sterk af van de gezondheid van de natuurlijke omgeving. Degradatie van het milieu zal resulteren in aantasting van de menselijke gezondheid.

Werkgroep conclusies

Werkgroep 1

Werkgroep 1 besprak twee onderwerpen, waarbij de volgende aanbevelingen werden gedaan:

1. Versterken van bijdrage wetenschappelijke gemeenschap bij beleidsvorming duurzaam gebruik Guiana Shield

- a. Het wettelijk instellen van een onafhankelijk onderzoekfonds met een vast jaarlijks budget om wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening in Suriname te financieren;
- b. De verschillende faculteiten van de Anton de Kom Universiteit van Suriname dienen beter met elkaar en niet langs elkaar te werken met betrekking tot *the Guiana Shield*. Een concrete suggestie is het organiseren van een conferentie van verschillende faculteiten voor het produceren van beleidsdocumenten;
- c. De relatie tussen de Anton de Kom Universiteit van Suriname en de samenleving dient versterkt te worden, onder andere door begrijpelijk te communiceren met de gemeenschap. Een voorbeeld is het regulier publiceren van uitgevoerde onderzoeken in lokale nieuwsbladen, of een televisieprogramma over de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Er zijn instanties zoals de Vereniging voor de Biodiversiteit van het Guiana Schild in Suriname (VBGSS) die een bijdrage kunnen leveren aan het presenteren van research data aan de samenleving;
- d. Verschillende nationale discussies aangaan zodat er beleid gevormd kan worden.

2. Bijdrage Anton de Kom Universiteit van Suriname aan uitdagingen duurzaam maken milieu/natuur

- a. De Anton de Kom Universiteit van Suriname dient een jaarlijks budget te krijgen van de overheid om regelmatig research te kunnen uitvoeren;
- b. De Anton de Kom Universiteit van Suriname moet proactiever te zijn in het bekend maken van relevante informatie over duurzaamheidsvraagstukken, zoals onderzoek naar kwik in het binnenland. De informatie moet gedeeld worden met het publiek. Mensen die geïnformeerd zijn zullen ondersteunen bij het komen tot werkelijke acties en oplossingen;
- c. De Surinaamse studenten dienen meer rekening te houden met taalbehoeften en taalgevoeligheden in de samenleving.

Werkgroep 2

Werkgroep 2 besprak twee onderwerpen, waarbij de volgende aanbevelingen werden gedaan:

1. Mainstreamen onderwijs en onderzoek in beleidsvorming en -uitvoering

- a. Het versterken van thema's over duurzaamheid binnen wetenschappelijk onderwijs en onderzoek door samenwerking met diverse actoren buiten de universiteit waardoor deze thema's beter "gemainstreamed" kunnen worden in de beleidsvorming en -uitvoering. Dit dient geïntensiveerd te worden binnen bestaande netwerken in Suriname en universiteiten in de regio;
- b. Opzetten van een "SDG House" als een centrale plek waar alle informatie over het bereiken van de Sustainable Development Goals (SDGs) in Suriname gestructureerd, gemakkelijk toegankelijk en overzichtelijk beschikbaar gemaakt kan worden.

2. Partnerschappen versterken/starten

- a. Het wettelijk instellen van een wetenschapsraad op de Anton de Kom Universiteit van Suriname met vertegenwoordiging van alle faculteiten en instituten, bedrijfsleven, NGOs, ministeries, inheemse en in stamverband levende volken. Deze Raad dient op regelmatige basis, tenminste 4 keer per jaar, bijeen te komen om gestructureerd richting te geven aan onderwijs-, onderzoek- en dienstverleningsprioriteiten naar de samenleving toe, en dient bij wet te worden vastgelegd;
- b. Het evalueren en het versterken van regionale partnerschappen op staatsniveau tussen landen van *the Guiana Shield*.

Strategische aandachtspunten

- a. De essentie van de discussie over duurzaamheid is dat er “*on the ground*” veranderingen worden gerealiseerd;
- b. Belangrijke begrippen moeten duidelijk gedefinieerd worden om duurzaamheid beleidsmatig te kunnen benaderen, onder andere de term “duurzame ontwikkeling” zelf maar ook wat wordt verstaan onder bijvoorbeeld “kleinschalige goudwinning”;
- c. Er moet meer aandacht komen voor het maken van wetgeving om duurzaamheidsvraagstukken effectief te kunnen aanpakken, alsook voor het inbouwen van controlemechanismen op de naleving daarvan;
- d. De zienswijze, levenswijze en participatie van inheemse en tribale volken moeten sterker naar voren komen en daaruit moet lering worden getrokken;
- e. Er moet een sterkere uitwisseling komen tussen traditionele kennis en wetenschappelijke kennis;
- f. Bij het aanpakken van duurzaamheidsvraagstukken moeten lokale wetenschappers veel meer ingezet worden;
- g. Veiligheid, inclusief fysieke veiligheid, bescherming van de volkeren en bescherming van gezondheid dient meegenomen te worden in het benaderen van duurzaamheid;
- h. Er moet wetgeving komen op het gebied van onder andere medicinale planten, zonering, bescherming en gebruik van gebieden;
- i. De connectie tussen het bedrijfsleven en lokale gemeenschappen moet sterker worden, met als doel om op een verantwoorde, duurzame manier gebruik te maken van het milieu en natuurlijke hulpbronnen;
- j. Er moet actiever gebruik gemaakt worden van het fonds bij de Nationale Assemblée voor afstudeerprojecten van studenten van de Anton de Kom Universiteit van Suriname;
- k. De Anton de Kom Universiteit van Suriname moet beleidszaken durven aanpakken zonder bang te zijn dat politiek haar op de vingers gaat tikken;
- l. De Anton de Kom Universiteit van Suriname moet voorop lopen in het promoten van een gezonde leefstijl, bijvoorbeeld door het aanbieden van gezonde voeding en snacks tijdens workshops zoals vandaag alsook in de eigen kantines, en het organiseren van evenementen voor de discussie over gezonde voeding en leefstijl;
- m. De Anton de Kom Universiteit van Suriname moet proactiever zijn bij wetgevingsprocessen en ook vaardigheden zoals wetsformuleringen ondersteunen.

3. THEMA'S, UITDAGINGEN EN AANBEVELINGEN

Deze sectie bevat de thema's, uitdagingen, thematische en/of beleidsaanbevelingen, en aanbevelingen voor de universiteit die naar voren kwamen in de 15 gehouden inleidingen van de presentatoren/experts, plenaire discussies en workshops.

Deze punten worden samengevat in elk van de vier volgende hoofdthema's (clusters):

1. Duurzaamheid, cultuur en lokale productie
2. Duurzame productie
3. Biodiversiteit en gezondheid
4. Regionale integratie en beleid

3.1 Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie

De eerste cluster van de 'Open Campus Lecture Series werd onder het thema *Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie* gehouden van 5-19 november 2018 met de volgende presentaties.

Dr. Glenn Sankatsing (Universiteit van Aruba): Sustainability, continuity and evolution: the challenge of development;

Terry Agerkop PhD. (onafhankelijk onderzoeker): Culture and Musical patterns;

Sheila Marheé MSc. (Conservation International): Nature, Culture & Local production;

Cheryl White PhD. (Anton de Kom Universiteit van Suriname) en Irene Meulenberg MA.

(Anton de Kom Universiteit van Suriname/ archeologische dienst directoraat cultuur):

On the Horizon: The Next Step for Surinamese Archaeology.

Tabel 1 bevat belangrijke thema's uitdagingen en aanbevelingen van de cluster Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie

TABEL 1 DUURZAAMHEID, CULTUUR EN LOKALE PRODUCTIE

1	THEMA: Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie	Uitdaging	Thematische / beleidsaanbeveling	Aanbeveling Anton de Kom Universiteit van Suriname
1.1	Duurzame ontwikkeling (Sustainable Development)	Ontwikkeling zou per definitie duurzaam moeten zijn. Implicaties van onhoudbaarheid van "sustainable development" (ontwikkeling slechts gericht op groei zal niet duurzaam zijn)	Sustainable Development Goals herzien en opnieuw definieren om het project v/d mensheid duurzaam te maken.	Development- Envelopment dynamics in curricula opnemen: Development: drang tot groei van binnenuit en mobilisatie potentieel in duurzaam project in eigen beheer.
1.2	Cultuur	Samenleving interesseren voor kennisoverdracht mbt diverse culturen	Capaciteit Culturele instituten versterken	Studenten informeren over afdeling Cultuurstudies.
1.3	Muziek Taal en Cultuur	Democratische/ bevrijdende functie muziek: heeft kolonialisme doorbroken	Surinaamse cultuur en geschiedenis via muziek uiten.	Relatie taal en cultuur op muziek opnemen in curriculum/ activiteiten
1.4	Historical Archeology	Wetgeving Bewustwording binnenlandse gemeenschappen Samenwerking wetenschappers en lokale gemeenschappen	Beleidswijzigingen met kruisbestuiving tussen private sector en overheid ter verbetering wetgeving en bewustwording erfgoed	Institutionele structuren in Guiana Shield landen moeten duurzame wetenschappelijke uitwisseling vergemakkelijken
1.6	Green growth	Onvoldoende naleving regelgeving bij concessies Infrastructuur binnenland Toename ontbossing Klimaat verandering	Vervang nature conservation act (1954) door Wetgeving voor sustainable nature management	

Sustainable development: een kritiek

De Open Campus series heeft belangrijke inzichten voortgebracht met betrekking tot het begrip “Ontwikkeling”. In de eerste kritische kanttekening wordt het internationaal gangbare begrip “Sustainable development” als een pleonasme bestempeld, omdat “ontwikkeling” per definitie duurzaam is. Een tweede kritiek op “Sustainable Development” betreft het idee van “sustainable growth” dat hierin besloten ligt, en waarmee wordt verondersteld dat je steeds blijft groeien. Hier tegenover staat het idee van “Development” waarbij je groeit totdat je volwassen wordt, en de groei dan ophoudt. Een derde tekortkoming van “sustainable development” is dat duurzaamheid van de economie centraal staat, en niet de duurzaamheid van de ecologie. Door de overmatige nadruk op de economie ligt in het begrip “sustainable development” een rechtvaardiging besloten voor een antropocentrisch wereldbeeld, waarin de mens het middelpunt vormt van het universum. Duurzaamheid - anders dan het begrip “sustainable development” suggereert - wordt in het middelpunt van ontwikkeling en evolutie geplaatst, waardoor alternatieve manieren mogelijk zijn om de bestaande problemen waar we vandaag mee worden geconfronteerd via gerichte acties aan te pakken. Duurzaamheid is een voorwaarde voor continuïteit, continuïteit is een voorwaarde voor overleven, en overleven het primaire doel van evolutie. De drijvende kracht van de evolutie is dat het leven altijd op zoek is naar meer leven. Een implicatie van de onhoudbaarheid van de internationaal ingeburgerde term sustainable development is dat de Sustainable Development Goals, die vandaag wereldwijd een impact hebben, moeten worden herzien en opnieuw gedefinieerd om het project van de mensheid duurzaam te maken.

Cultuur

Uit musicologische studies van de Saamaka Marrons in Suriname blijkt de invloed van taal en cultuur op muziek. Muziek is democratisch en heeft in verleden het Europees kolonialisme helpen doorbreken. De Surinaamse geschiedenis en de diversiteit aan culturen kunnen via muziek inzichtelijk worden gemaakt. Een belangrijke aanbeveling betreft het informeren van studenten over de beschikbare informatie van ons cultureel erfgoed bij de afdeling Cultuurstudies van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.

Archeologisch erfgoedbeheer en kennisontwikkeling

De Universiteit moet bewerkstelligen dat voorwaarden worden gecreëerd waardoor zonder enige barrière archeologisch onderzoek ook in leefgemeenschappen van Inheemsen en Marrons mogelijk wordt. Het is noodzakelijk dat archeologen samenwerken met traditionele binnenlandse gemeenschappen om kennis te delen en toegang te krijgen tot informatie. In dit verband moeten in de traditionele gemeenschappen bewust worden gemaakt van het belang van koloniale archeologie.

De institutionele versterking en professionele verspreiding van archeologisch erfgoedbeheer in *the Guiana Shield* moet hoog op de beleidsagenda worden geplaatst, waarbij ervaringen gedeeld kunnen worden tussen landen van *the Guiana Shield*. Voorts moet het curriculum voor archeologie aan de Anton de Kom universiteit en programma's van belangrijke ministeries in Suriname bruikbaar worden gemaakt om actieplannen voor duurzaam erfgoedbeheer te kunnen implementeren. Bij het herzien van het overheidsbeleid zijn specifieke aanbevelingen geformuleerd om via kruisbestuiving met de particuliere sector de wetgeving en het bewustzijn van het erfgoed te verbeteren. Dit kan onder meer middels publieke- en particuliere partnerschappen, monitoring van archeologische effectbeoordelingen en inter-universitaire samenwerking.

Green growth

De Green growth benadering die het bos beschouwt als de grootste kapitaalbron van Suriname - met zijn enorme bosreserves, zoetwatervoorraden, mangrovebos, vruchtbare grond en een kleine bevolking – biedt mogelijkheden voor producten en diensten, met als basis het primaire regenwoud. Suriname kan hiermee een belangrijke speler worden op de internationale koolstofmarkt, waarbij de bossen op een duurzame manier enorme waarde kunnen genereren door ondermeer niet-hout bosproducten (NTFP's), zoetwater, en natuurtoerisme. Om het bos duurzaam te kunnen beheren is een goede wet- en regelgeving noodzakelijk die zorgt voor het in stand houden van het bos en het betrekken van de lokale gemeenschappen bij bosbeheer.

3.2 Duurzame Productie

De tweede cluster, onder het thema *Duurzame Productie*, is gehouden van 10 -14 december 2018 met de volgende presentaties:

Reinardus Artist MSc. MBA.(Anton de Kom Universiteit van Suriname): Sustainability in the mining industry. Possible or not?

Dr. Rudi van Els (Universiteit van Brasilia): Energy for Sustainable Development in Suriname - Local energy for local development.

Dr. Janaína Diniz (Universiteit van Brasilia): Promotion of native products and rural sustainable development.

Prof. Dr. Theo Wong (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Revival of Guiana Shield geological research in Suriname.

TABEL 2 DUURZAME PRODUCTIE

2	THEMA: Duurzame Productie	Uitdaging	Thematische / beleidsaanbeveling	Aanbeveling Anton de Kom Universiteit van Suriname
2.1	Socio-biodiversiteit	Verbreden van biodiversiteit naar Socio-biodiversiteit	Naast biodiversiteit focus op socio-biodiversiteit en producten traditionele gemeenschappen	Onderzoek en waardering traditionele kennis
2.2	Non Timber Forest Products (o.m. Podosiri,, Cocos, Maripa, Awara, Moringa, Sjuru Cassave, kwak)	Lokale afzet, onbekendheid met producten en promotie.	Ontwikkelen lokale productie, productie structuren, en export. Rural sustainability Samenwerking Brazilië en Suriname	Onderzoek productie-structuur en produktie keten
2.3	Sustainability local energy	Hydro-energie tbv lokale gemeenschappen	Waterkracht project richten op noden van lokale binnenlandse gemeenschappen ipv exporteren van energie	Vergelijkend onderzoek Brazilië en Suriname
2.4	Energie voor ontwikkeling	Introductie van kleine waterkracht technologie in Suriname	Deze vorm van waterkracht gebruiken voor het ondersteunen van urbanisatie en industriële ontwikkeling in Atjoni en Snesikondre	Meer onderzoek kleine waterkracht werken (Small Hydro)
2.5	Geologische informative	Inlopen achterstand geologische informatie en mijncontrole	Creëren Mineralen Instituut en nieuwe geologische kaart	Geowetenschappen Anton de Kom Universiteit van Suriname tot geologisch onderzoekscentrum
2.6	Kleinschalige mijnbouw	Ecologische schade kleinschalige goud-methoden	Kwikvrije goudwinning	
2.7	Duurzame lokale mijnbouw industrie	Samengaan mijnbouw en duurzaamheid	Regionaal centrum voor opleiding en emplooi voor inheemsen (diverse bedrijven w.o. voedsel)	Experiment met kleinschalig bauxietbedrijf (voorbeeld Australische inheemsen)
2.8	Kleinschalige mijnbouw	Concessie met strikte voorwaarden volgens PPP- (People Planet Profit). Mijnbouw onder controle houden door registratie mijnbouwvelden ,machines en methoden	Regelgeving/consensus tussen regeringen van de Guianas en consensus tussen de regeringen van Suriname en lokale gemeenschappen	

Rurale ontwikkeling

Suriname kan in samenwerking met Brazilië een nieuwe strategie ontwerpen voor inheemse bosproducten in de context van rurale ontwikkeling. Het betreft een beleid ter bevordering van productieketens voor de socio-biodiversiteit, een begrip dat zich onderscheidt van biodiversiteit. Socio-biodiversiteit heeft betrekking op de sociale en culturele biodiversiteit, waarbinnen producten zoals paranoten en açai/podosiri vallen die vooral in traditionele gemeenschappen in het binnenland worden verwerkt. Het begrip “socio-biodiversiteit” komt voort uit een institutionele context van overheidsbeleid in Brazilië ter stimulering van rurale ontwikkeling voor traditionele volken en gemeenschappen. Dit is aanvankelijk vooral omarmd door overheidsinstanties, NGO’s en de academische gemeenschap.

Lokale energie voor lokale ontwikkeling

Om de negatieve ecologische effecten van grootschalige waterkracht projecten voor de binnenlandse gemeenschappen te voorkomen, en tegelijkertijd de opgewekte energie ten goede van de lokale huishoudens en bedrijven te laten komen, moet het beleid in landen van *the Guiana Shield* worden omgebogen naar innovatieve kleine en micro-waterkrachtinstallaties. Suriname moet samenwerken met Brazilië, waar micro-waterkracht centrales in het Amazone gebied belangrijk zijn geweest om de rurale exodus te doorbreken en lokale rurale ontwikkeling te stimuleren.

Kleine waterkrachtcentrales (small hydropower) zijn belangrijk voor urbanisatie en ondersteunen industriële activiteiten in Atjoni en Snestikondre in het binnenland van Suriname. De huidige situatie van de overname van Affobaka-krachtcentrale door de staat biedt een unieke gelegenheid om het nieuwe waterkrachtstaatsbedrijf te belasten met de ontwikkeling van de hele waterkrachtsector in Suriname, inclusief het ondersteunen van microwaterkrachtwerken.

Geologisch onderzoek van *the Guiana Shield* in Suriname

De recent gestarte uitgebreide studie van de Greenstone-belt zal leiden tot een beter begrip van de bestaande mineralisatie en tot de ontdekking van nieuwe mineralen. Dit zal een effectievere beoordeling van de prospectus mogelijk maken met een vermindering van het financiële risico bij de exploratie van commerciële mineralen, mede rekening houdend met milieukwesties. Dit zal ook multidisciplinaire studies op het gebied van biodiversiteit, duurzame mijnbouw, sociale verantwoordelijkheid en het overheidsbeheer van de toepassing van concessies voor mineralen bevorderen en integreren. Het oprichten van een mineralen instituut en het geven van een spilfunctie aan Geologische Wetenschappen van de Anton de Kom Universiteit van Suriname zal leiden tot de verbetering van geologisch onderzoek in Suriname. Voorts wordt een effectievere beoordeling van de prospectus mogelijk, met een vermindering van het financiële risico bij de exploratie van commerciële mineralen. Tevens zal multidisciplinair onderzoek op het gebied van biodiversiteit, duurzame mijnbouw, sociale verantwoordelijkheid en het overheidsbeheer van de toepassing van concessies voor mineralen bevorderen en integreren.

Duurzame mijnbouw bedrijven voor inheemse – en tribale volken

Inheemse en tribale volken moeten worden gefaciliteerd voor capaciteitsopbouw en trainingsprogramma's om de vereiste technische vaardigheden te verwerven voor het opzetten van mijnbouw bedrijven die de proef van duurzaamheid kunnen doorstaan.

3.3 Biodiversiteit en gezondheid

De derde cluster, onder het thema *Biodiversiteit en Gezondheid* werd gehouden van 10-11 en 15- 17 januari 2019 met de volgende presentaties:

Dr. Rudi van Kanten (Tropenbos Suriname): Sustainable use of the forest;

Prof. Dr. Dennis Mans (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Plant-based traditional medicinal preparations in Suriname: Linking traditional and academic knowledge;

Marthelise Eersel MSc. MPH. (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Changing and challenging times: health and demographic transitions in the indigenous peoples in the interior south of Suriname;

Drs. Marie-Josée Artist (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Strategies to plan our future. Indicators from indigenous people.

TABEL 3 BIODIVERSITEIT EN GEZONDHEID

3	THEMA: Biodiversiteit en Gezondheid	Uitdaging	Thematische / beleidsaanbeveling	Aanbeveling Anton de Kom Universiteit van Suriname
3.1	Duurzaam gebruik bos	Suriname 93% uit bos: zegen en uitdaging status als groenste land ter wereld behouden	Milieuraamwet en de grondenrechtenwet aannemen. Houtkap volgens regels	Studie naar nationale en lokale planmatige aanpak
3.2	Duurzaam genereren inkomen	Uitdaging. Een duurzaam alternatief bieden voor de extractieve, goudmijnbouwindustrie	Beleidsgebieden: Educatie, Handel, Industrie en community-based development, waaronder toerisme	
3.3	Gebiedsontwikkeling Binnenland	Mobiliseren financiën voor gebieden	Beleidsgebieden: Energie, Landschapsbeheer, Lokaal bestuur	
3.4	Bescherming biodiversiteit	Overheidsbeleid waarbij duurzaamheid prioriteit is	Lange termijn beleid inclusief Juridisch & financieel kader	Anton de Kom Universiteit van Suriname advocate leader met stakeholders. Research in bio- en culturele diversiteit
3.5	Medicinale planten	Linking traditional and academic knowledge	Particulier investeren in ontwikkeling traditionele medicijnen	Academische voorwaarden voor wetenschappelijk getoetste traditionele medicinale praktijken
3.6	Gezondheid Inheemsen	Interventies ontwikkelen tegen nieuwe levensstijl gerelateerde ziekten (ondermeer hart- en vaatziekten, alcoholisme)	Gezonde traditionele levensstijl, inclusief planten, en vissen, bevorderen in lokale gezondheids-programma's	Continu onderzoek nieuwe levensstijl gerelateerde ziekten
3.7	Gezonde leefstijl	Hoe traditionele, gezonde leefstijl te bevorderen met het door verwestering verdwijnen van deze arbeidsintensieve leefstijl	Bevorderen traditionele leefstijl kan met gebruik moderne technologieën. Om dit te bereiken moet grondenrechten vraagstuk opgelost worden	Nationale “Mind shift” dat natuurlijke voeding gezonder is dan “processed foods”, via campagnes met publieke figuren uit de samenleving

Duurzaam Bos

Om een beleid voor een duurzaam bos te kunnen verwezenlijken moeten de milieuraamwet en de grondenrechtenwet worden aangenomen, en moet de houtkap plaats vinden volgens de regels, met een goede coördinatie tussen het uitgeven van en controleren op hout- en mijnbouwconcessies. Voorts dienen voorwaarden gecreëerd te worden voor het generen van alternatieve inkomsten uit natuur-, cultuur- en culinair toerisme, medicinale planten en producten voor de farmaceutische en voedingsindustrie.

Medicinale planten

Er moeten beleidsmatig en academisch voorwaarden worden gecreëerd voor het opzetten van wetenschappelijk geverifieerde traditionele medicinale praktijken in Suriname door traditionele en academische kennis met elkaar te verbinden waardoor nieuwe ontdekkingen en ontwikkelingen van geneesmiddelen systematisch kunnen worden ontwikkeld.

Gelet op de Surinaamse etnofarmacologische tradities en de potentie om deze te ontwikkelen tot unieke traditionele medicinale systemen moeten vereisten voor het gebruik van uit planten gemaakte extracties in de reguliere medische praktijk wettelijk en institutioneel worden vastgelegd. Dit vereist tevens het maken van wetgeving en productievoorschriften om de effectiviteit, kwaliteit en veiligheid van het gebruik van medicinale planten te garanderen.

Gezonde leefstijl

Onder de inheemse volken in het binnenland ten zuiden van Suriname zijn de levenskansen verhoogd vanwege de beheersing van dodelijke infectieziekten. Hoewel de prevalentie van cardiovasculaire risicofactoren gunstig lijkt in vergelijking met de relatief meer verwesterde inheemse volkeren in de kust-plattelandsgebieden, moeten we waakzaam blijven. Nieuwe levensstijl gerelateerde ziekten zoals obesitas, hart- en vaatziekten, alcoholisme, geestelijke gezondheid en andere problemen gerelateerd aan "ontwikkelings"-activiteiten nemen gestaag toe en moeten worden bestudeerd om tijdige interventies te ontwikkelen. De gezonde traditionele levensstijl, inclusief planten, vissen en jagen, moet worden bevorderd in lokale gezondheids- en ontwikkelingsprogramma's. Dit zal van vitaal belang zijn voor het behoud van de gezondheid en het overleven van deze inheemse volken, waardoor ze zoveel mogelijk worden gespaard van chronische gezondheidsproblemen.

Bij het bevorderen van een traditionele leefstijl kan tevens gebruik worden gemaakt van moderne technologieën. Om deze gezonde traditionele leefstijl van planten, vissen en jagen te garanderen, te bevorderen en verder te ontwikkelen moet het grondenrechten vraagstuk opgelost worden.

De universiteit moet een informeel netwerk opzetten voor de ondersteuning van een healthy life style in samenwerking met verschillende stakeholders, zoals het ministerie van Volksgezondheid, VIDS, NGO's en andere organisaties.

Er moet op nationaal niveau een "mind shift" komen dat natuurlijke voeding gezonder is dan "processed foods". Dit kan gebeuren door grootschalige campagnes gebruikmakend van publieke figuren uit de samenleving. Het bevorderen van natuurlijke, traditionele voeding zal ook economisch voordeel hebben voor de bevolking van het binnenland die deze voeding aan de man brengt. Het "goud" en de rijkdom van Suriname zit niet onder de grond maar op de grond in de vorm van gezonde en traditioneel gecultiveerde voedings- en medicinale producten.

Ontwikkelings-indicatoren inheemse volken

Er moeten ontwikkelingsindicatoren vanuit het perspectief van inheemse volken worden gemaakt die gerelateerd zijn aan de mensenrechtennormen van de United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP) en de Sustainable Development Goals (SDGs). Deze indicatoren houden ook verband met het VN-biodiversiteitsverdrag. Met deze indicatoren dient een informatie-instrument gemaakt te worden om de gemeenschapsplannen uit te werken en programma's van de staat te formuleren die uitgaan van de realiteit en prioriteiten van inheemse volken. Dit instrument is nodig om inheemse volken te helpen bij de besluitvorming met betrekking tot het overheidsbeleid en/of het beleid van de particuliere sector. Er wordt aanbevolen de samenwerking tussen inheemse volken en de universiteit te versterken.

3.4 Regionale Integratie en Beleid

De vierde cluster van de 'Open Campus Lecture Series, onder het thema *Regionale Integratie en Beleid* werd gehouden van 18-20 maart 2019 met de volgende presentaties.

Dr. Mark Kirton (Universiteit van Guyana): Geopolitical region and zone of peace;

Dr. Deryck Ferrier (Centrum voor Economisch en Sociaalwetenschappelijk Onderzoek): Demographic development, mobility and border issues of the Guiana Shield;

Dr. Caio Pinho Fernandes (Universiteit van Amapá): Opportunities to preserve the biodiversity of the Guiana Shield. The role of academic institutions in the region.

TABEL 4 REGIONALE INTEGRATIE EN BELEID

4	THEMA: Regionale Integratie en Beleid	Uitdaging	Thematische / beleidsaanbeveling	Aanbeveling Anton de Kom Universiteit van Suriname
4.1	Geopolitieke regio en vredeszone	Hoe afstand van Guyana en Suriname tov Latijns-Amerika verkleinen?	Wederzijds economisch en sociaal voordeel via transitie van 'verre neef'-relatie naar betrouwbare buurbetrokkenheid	Grotere samenwerking van kennisinstituten
4.2	Guyana en Suriname	Geografische nabijheid gebruiken voor duurzame betrokkenheid bij grotere Guiana Shield-staten voor wederzijds economisch en sociaal voordeel	Nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden en economische voordelen benutten door gezamenlijk exploiteren van hulpbronnen ook die in betwiste gebieden	
4.3	Grens issues Suriname-Guyana en Venezuela-Guyana	Olievondsten voor kust beïnvloed geopolitieke verhoudingen Caraïbisch gebied. Hoe beleidsmakers interesseren voor duurzaamheid?	Duurzaamheid bereiken dmv multi-laterale verdragen voor ecologische duurzaamheid	
4.4	Interuniversitaire samenwerking bij benutting biodiversiteit	Hoe gedeelde biodiversiteit Guiana Shield behouden tbv industriële verwerking medicinale planten?		Strategie duurzaam gebruik biodiversiteit via internationale mobiliteit studenten/ onderzoekers

Grensgeschillen en ontwikkelingsmogelijkheden

Tegenover de grensgeschillen tussen de landen van *the Guiana Shield* - met name van Suriname met Guyana en Frans-Guyana - kunnen nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden en economische voordelen worden gesteld bij het gezamenlijk exploiteren van de hulpbronnen in deze landen, inclusief die in de betwiste gebieden.

Van 'verre neef'-relatie naar betrouwbare buurbetrokkenheid

Ondanks de historisch gegroeide afstand tussen enerzijds Guyana en Suriname met Zuid-Amerika, zijn deze landen nieuwe politieke oriëntaties aangegaan met verschillende staten in Zuid-Amerika. De participatie van Guyana en Suriname en andere landen van *the Guiana Shield* in het door Brazilië geïnitieerde Amazone Pact heeft bijgedragen tot een nieuw patroon van samenwerking tussen deze landen. Er is een zoekproces in voor een nieuwe fase in de ontwikkeling tussen de landen van *the Guiana Shield*, waarbij de staten, het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector een grotere politieke wil moeten tonen om het proces van samenwerking te versnellen.

Guyana en Suriname zullen hun geografische nabijheid effectief moeten gebruiken voor langdurige betrokkenheid bij grotere Guiana Shield-staten voor wederzijds economisch en sociaal voordeel. Daarbij moeten deze twee landen overstappen van de 'verre neef'-relatie naar een betrouwbare buurbetrokkenheid bij een nieuwe en duurzaam partnerschap

Samenwerking bij benutting gedeelde biodiversiteit

Er is tussen Brazilië, Suriname, Guyana en Frans-Guyana een gedeelde biodiversiteit. Gelet op de mogelijkheden van verschillende plantensoorten van *the Guiana Shield* en de grote industriële belangstelling voor medicijnen, voedsel, cosmetica, bio-insecticiden en andere producten moet er een strategie worden geformuleerd voor een strategie van duurzaam gebruik van deze biodiversiteit. Samenwerking tussen universiteiten van *the Guiana Shield* is hierbij een must, vooral wat betreft de internationale mobiliteit van studenten en onderzoekers.

Foto credits

Foto Omslag Slotdocument “Sustainability of the Guiana Shield”, Open Campus Lecture Series: Kaart Guiana Shield. Geraadpleegd op 15 januari 2020, van <https://unitednews.sr>

Anton de Kom Universiteit Suriname - Bureau, Marketing & Communicatie:
Foto's Slotsessie Open Campus Lecture Series “Sustainability of the Guiana Shield”

DUURZAAMHEID, CULTUUR EN LOKALE PRODUCTIE

POLICY PAPER 1 Sustainability of the Guiana Shield

Open Campus Lecture Series
Anton de Kom Universiteit van Suriname
Paramaribo, juli 2020

1. Inleiding

Van 5 november 2018 tot en met 29 november 2019 is onder het thema *Sustainability of the Guiana Shield* de Open Campus Lecture Series³ gehouden aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Inleiders en participanten uit diverse maatschappelijke sectoren en de academische gemeenschap namen hieraan deel.⁴ De policy paper *Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie* is gebaseerd op de informatie en inzichten van 15 presentaties en workshops door Surinaamse en buitenlandse wetenschappers, alsmede discussies tijdens de op 29 november 2019 gehouden slotsessie. Dit document is bestemd voor diverse maatschappelijke actoren en sectoren, te weten de overheid, het particulier bedrijfsleven, NGO's, binnenlandse organisaties en de academische gemeenschap. Het doel is om met beleidsacties bij te dragen aan de duurzame productie in *the Guiana Shield* via het ontwerpen, uitwerken en promoten van een strategisch beleid voor een duurzaam gebruik van de beschikbare natuurlijke en culturele hulpbronnen. De policy paper *Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie*⁵ bevat een situatiebeschrijving en issues, een samenvatting van gezichtspunten, conclusies en mogelijke beleidsacties.

2. Situatiebeschrijving en issues

The Guiana Shield beschikt over een grote culturele diversiteit, tribale en inheemse volken en natuurlijke hulpbronnen, waaronder delfstoffen, hout, bosproducten en water. Historisch is er een directe link tussen cultuur, natuur en de traditionele inheemse volken. Echter wordt door de steeds intensievere exploitatie van natuurlijke hulpbronnen de balans binnen de natuur, en ook die tussen de cultuur en de natuur ernstig verstoord. De toenemende grootschalige en kleinschalige productie heeft naast inkomsten genererende effecten ook steeds meer nadelige gevolgen voor het milieu en de traditionele en inheemse volken van *the Guiana Shield*. De volgende belangrijke kwesties over *Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie* kwamen aan de orde:

- Een kritische beschouwing van de begrippen “Ontwikkeling” en “Duurzame Ontwikkeling”;
- Green Growth als basis voor ontwikkeling;
- Immateriële cultuur van Marrons met focus op taal en muziek;
- Archeologie van het cultureel- en materieel erfgoed van Inheemsen en Marrons.

³ De Open Campus Lecture Series is georganiseerd door het Institute for Graduate Studies and Research (IGSR) van de Anton de Kom Universiteit van Suriname met financiële ondersteuning van de Stichting Suriname Environmental and Mining Foundation (SEMIF) en InterAmerican Development Bank (IDB).

⁴ **Presentatoren cluster 1 *Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie*, 05-09 november 2018:**

Dr. Glenn Sankatsing (Universiteit van Aruba): Sustainability, continuity and evolution: the challenge of development ;
Cheryl White PhD. (Anton de Kom Universiteit van Suriname) & Irene Meulenberg MA. (Anton de Kom Universiteit van Suriname/ archeologische dienst directoraat cultuur): On the Horizon: The Next Step for Surinamese Archaeology;
Terry Agerkop PhD. (onafhankelijk onderzoeker): Culture and Musical patterns;
Sheila Marhé MSc. (Conservation International): Nature, Culture & Local production;

⁵ Deze policy paper is gebaseerd op de papers en presentaties alsmede de discussies tijdens de slotsessie in het kader van de Open Campus Lecture Series met redactionele bewerking van de stuurgroep.

3. Samenvatting van gezichtspunten

Kritische beschouwing “Ontwikkeling” en “Duurzame Ontwikkeling”

De Open Campus series bracht nieuwe inzichten voort met betrekking tot het begrip “Ontwikkeling”. Kritische kanttekeningen werden geplaatst bij wat internationaal alom bekend staat als “sustainable development”. Ten eerste is dit begrip een pleonasme, omdat “ontwikkeling” per definitie duurzaam is. Een tweede kritiek op “sustainable development” betreft het hierin besloten idee van “sustainable growth” dat veronderstelt dat onbeperkte groei mogelijk is. Hier tegenover staat het idee van “Development” waarbij groei mogelijk is tot volwassenheid wordt bereikt en dan ophoudt. Een derde tekortkoming van “sustainable development” is dat duurzaamheid van de economie centraal wordt gesteld, en niet duurzaamheid van de ecologie. De overmatige nadruk op de economie binnen het begrip “sustainable development” is gestoeld op een antropocentrisch wereldbeeld, waarin de mens het middelpunt vormt van het universum. “Duurzaamheid” - anders dan het begrip “sustainable development” suggereert – wordt in het middelpunt van ontwikkeling en evolutie geplaatst, waardoor alternatieven mogelijk zijn om de hedendaagse problemen via gerichte acties aan te pakken. Er wordt gepleit dat de internationaal ingeburgerde term “sustainable development” wordt herzien en “Ontwikkeling” opnieuw wordt gedefinieerd om het project van de mensheid duurzaam te maken.

Plenair “Sustainability, continuity and evolution: the challenge of development” - Dr. Glenn Sankatsing

Green Growth basis voor ontwikkeling

De huidige regelgeving in Suriname wordt onvoldoende nageleefd bij toekenning en gebruik van concessies. Hierdoor neemt de ontbossing toe wat bijdraagt aan klimaatsverandering en andere problemen. Green Growth wordt voorgesteld als een mogelijke basis voor het kunnen bereiken van duurzaamheid in de ontwikkeling van Suriname. De missie van Green Growth Suriname Foundation (GGS) is om het welzijn van de bevolking van Suriname verder te bevorderen door de biologische en culturele rijkdom van het land te beschermen en te behouden. GGS ziet Suriname als een land dat zijn ecologische en culturele balans herkent en handhaaft. Een van de zaken die verder naar voren kwam was de vraag wat te doen om het Suriname-potentieel te ontsluiten? Er is voorgesteld om een nieuwe wet voor duurzaam natuurbeheer op te stellen, omdat de natuurbeschermingswet van 1954 is verouderd.

Workshop "Nature, Culture & Local production" - Sheila Marhé MSc.

Immateriële cultuur van Marrons met focus op taal en muziek

Naast schade aan de materiële cultuur, moet worden gewaakt door ongecontroleerde exploitatie van de natuur in het binnenland het immateriële erfgoed van inheemsen en in stamverband levende Marrons worden vernietigd.

Een voorbeeld vormt de rijke immateriële cultuur van de Marron gemeenschap, met name hun taal, muziek en muziekinstrumenten. Illustratief zijn de Saamaka drums, die staan voor een rijke traditie van zang, dans, muziek en communicatie. Deze immateriële cultuur verkeert in de gevarenzone. Mocht de leefomgeving van de Marrons door de oprukkende en onbezonnen modernisering vernietigd worden, dan zal het voortbestaan van hun taal, dans en muziek ongetwijfeld ook in gedrang komen.

Plenair
"Culture and Musical patterns" - Terry Agerkop PhD.

Workshop "Culture and Musical patterns" - Terry Agerkop PhD.

Archeologie van cultureel-materieel erfgoed van Inheemsen en Marrons

De historisch-archeologisch onderzoek ondervindt problemen bij het in kaart brengen van het cultureel-materieel erfgoed van Inheemsen en Marrons. De binnenlandse gemeenschappen moeten bewust gemaakt worden van de mogelijkheden om door samenwerking met de overheid en wetenschappers hun cultureel erfgoed veilig te stellen. Er wordt onder andere voorgesteld dat de overheid (middels wetgeving) en de Anton de Kom Universiteit van Suriname (met kennis) bemiddelen om toegang te krijgen tot informatie en tot heilige plaatsen met een spirituele betekenis.

Workshop “On the Horizon: The Next Step for Surinamese Archaeology” - Cheryl White PhD. en Irene Meulenberg MA.

4. Conclusies en beleidsacties

In de discussies kwam naar voren dat cultuur het antwoord is op de overlevingsdrang van de mens en dat er geen technologische of wetenschappelijke oplossing is voor antropocentrisme.

Er moet een paradigmaverandering komen in onze houding ten aanzien van de natuur om een halt toe te kunnen roepen aan de vernietiging van natuur en cultuur. Kenmerkend voor de discussies was de vraag hoe een in 2020 gekozen regering kan worden gemotiveerd te kiezen voor het bevorderen en ondersteunen van duurzaamheid.

4.1 Thematische / beleidsaanbevelingen

- i. Om de bewustwording te bevorderen onder aankomende onderzoekers dienen scholieren en studenten goed geïnformeerd te worden over de beschikbare informatie van ons cultureel erfgoed bij de bibliotheek van de Anton de Kom Universiteit van Suriname en de afdeling Cultuurstudies van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.
- ii. De Sustainable Development Goals (SDGs) moeten worden herzien en geherdefinieerd om het project van de mensheid duurzaam te maken.
- iii. De capaciteit van culturele instituten dient te worden versterkt.
- iv. Het via muziek uiten van de Surinaamse cultuur en geschiedenis is een must voor de vorming van jongeren.
- v. Om de wetgeving en de bewustwording van ons erfgoed te kunnen verbeteren zijn beleidswijzigingen met kruisbestuiving tussen particuliere sector en overheid een noodzaak.
- vi. Het is noodzakelijk om de nature conservation act van 1954 te vervangen door een wet voor sustainable nature management.

4.2 Aanbevelingen voor de Anton de Kom Universiteit van Suriname

- i. Development- Envelopment dynamics dienen in de curricula te worden opgenomen: Development: is de drang van binnenuit om te groeien en het potentieel te mobiliseren in duurzaam project in eigen beheer.
- ii. Studenten moeten worden geïnformeerd over de afdeling Cultuurstudies van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.
- iii. De relatie tussen taal en cultuur op het uiten van muziek moet worden opgenomen in het curriculum/ bij het activiteitenplan.
- iv. In de Guiana Shield landen dienen de bestaande instituten op het gebied van cultuur, geschiedenis en archeologie de onderlinge wetenschappelijke uitwisseling vergemakkelijken.

Foto credits

Anton de Kom Universiteit van Suriname - Bureau, Marketing & Communicatie:
Foto's Open Campus Lecture Series Cluster 1 "Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie"

Foto Omslag "Duurzaamheid, Cultuur en Lokale Productie, Policy Paper 1 Sustainability of the
Guiana Shield, Open Campus Lecture Series":

Dr. A. Druiventak met Amazone Conservation Team (ACT's IPG's) rangers.

Geraadpleegd op 13 juli, van <https://act-suriname.org>

DUURZAME PRODUCTIE

POLICY PAPER 2 Sustainability of the Guiana Shield

Open Campus Lecture Series
Anton de Kom Universiteit van Suriname
Paramaribo, juli 2020

1. Inleiding

Van 5 november 2018 tot en met 29 november 2019 is onder het thema *Sustainability of the Guiana Shield* de Open Campus Lecture Series⁶ gehouden aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Inleiders en participanten uit diverse maatschappelijke sectoren en de academische gemeenschap namen hieraan deel.⁷ De policy paper *Duurzame Productie* is gebaseerd op de informatie en inzichten van 15 presentaties en workshops door Surinaamse en buitenlandse wetenschappers, alsmede discussies tijdens de op 29 november 2019 gehouden slotsessie. Dit document is bestemd voor diverse maatschappelijke actoren en sectoren, te weten de overheid, het particulier bedrijfsleven, NGO's, binnenlandse organisaties en de academische gemeenschap. Het doel is om met beleidsacties bij te dragen aan de duurzame productie in *the Guiana Shield* via het ontwerpen, uitwerken en promoten van een strategisch beleid voor een duurzaam gebruik van de beschikbare natuurlijke en culturele hulpbronnen. De policy paper *Duurzame Productie*⁸ bevat een situatiebeschrijving en issues, een samenvatting van gezichtspunten, conclusies en mogelijke beleidsacties.

2. Situatiebeschrijving en issues

The Guiana Shield is rijk aan natuurlijke hulpbronnen (waaronder delfstoffen, hout, bosproducten en water) en aan menselijke hulpbronnen (tribale en inheemse volken, en overige groepen). Diverse natuurlijke hulpbronnen worden in steeds grotere mate grootschalig en kleinschalig geëxploiteerd. De productie heeft naast inkomsten genererende effecten ook zeer nadelige gevolgen voor de natuur, het milieu en de bewoners van *the Guiana Shield*: de trade-offs zijn minder gunstig. De volgende belangrijke kwesties over *Duurzame Productie* kwamen aan de orde:

Extractieve economische activiteiten: Mijnbouw

- Het spanningsveld tussen mijnbouw en duurzaamheid
- Achterstand geologische informatie en controle op mijnbouwactiviteiten
- Ecologische en sociale schade door kleinschalige goudmijnbouw-methoden
- Controle op mijnbouw door registratie mijnbouwvelden, machines en methoden.

⁶ De Open Campus Lecture Series was een activiteit van het Institute for Graduate Studies and Research (IGSR) van de Anton de Kom Universiteit van Suriname met financiële ondersteuning van de Stichting Suriname Environmental and Mining Foundation (SEMIF) en InterAmerican Development Bank (IDB).

⁷ **Presentatoren cluster 2 *Duurzame Productie*, 10-14 december 2018:**

Reinardus Artist MSc. MBA (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Sustainability in the mining industry. Possible or not? ;
Dr. Rudi van Els (Universiteit van Brasilia): Energy for Sustainable Development in Suriname - Local energy for local development;

Dr. Janaina Diniz (Universiteit van Brasilia): Promotion of native products and rural sustainable development;

Prof. Dr. Theo Wong (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Revival of Guiana Shield geological research in Suriname.

⁸ Deze policy paper is gebaseerd op de papers en presentaties alsmede de discussies tijdens de slotsessie in het kader van de Open Campus Lecture Series met redactionele bewerking van de stuurgroep.

Plenaire “Sustainability in the mining industry. Possible or not?” - Reinardus Artist MSc. MBA

Extractieve economische activiteiten: Bosproducten

- Verbreden van biodiversiteit naar socio-biodiversiteit;
- Lokale afzet en promotie bosproducten ;

Extractieve economische activiteiten: Hydro-energie

- Hydro-energie voor lokale gemeenschappen
- Kleine waterkracht technologie in Suriname

Plenaire “Energy for Sustainable Development in Suriname – Local energy for local development” - Dr. Rudi van Els

1e kleine waterkrachtcentrale in Suriname, Powerhouse Puketi

3. Samenvatting van gezichtspunten

Naar de wijze van exploitatie onderscheidt men in het Amazone gebied en het Guiana schild twee vormen van extractieve economische activiteiten: verzamelings-extractivisme en uitputtings extractivisme.

3.1 Verzamelings-extractivisme

Verzamelings-extractivisme bestaat uit het verzamelen van producten die zijn voortgebracht door bepaalde planten en dieren. Hiertoe behoort het grootste deel van bosproducten de zogenaamde Non Timber Forest Products (NTFP) en Non Wood Forest Products (NWFP). Deze producten worden omschreven als “producten van biologische oorsprong anders dan hout afkomstig uit bossen, ander bosland en bomen buiten de bossen die geen onderdeel maken van een aanplant”⁹. Hieronder vallen producten zoals podosirie en de paranoten (ingi noto).

⁹ <http://www.fao.org/forestry/nwfp/6388/en/>.

Terwijl verzamelings-extractivisme vroeger vormen van roofbouw met zich meebracht, wordt het tegenwoordig op een duurzame manier uitgeoefend in diverse gemeenschappen van het Amazone gebied als voltijdse of aanvullende activiteit in de bevolkingslandbouw. Hier is van toepassing het begrip sociobiodiversiteit, dat verwijst naar de sociale en culturele biodiversiteit waarbinnen diensten en bosproducten worden voortgebracht.

Workshop “Promotion of native products and rural sustainable development: the case of sociobiodiversity production chains” - Dr. Janaina Diniz

Het opwekken van energie kan ook worden gezien als een extractieve economische activiteit. De exploitatie van olie- en gas levert geen hernieuwbare energie, terwijl waterkracht hernieuwbaar is. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen grote waterkracht werken ten behoeve van grootschalige mijnbouw projecten, en micro en kleine waterkracht werken. Microwaterkracht centrales hebben het potentieel om de ontwikkeling in rurale gemeenschappen te ondersteunen. Kleine waterkracht centrales kunnen de urbanisatie vanuit het binnenland verminderen en waarde toevoegen aan de lokale productie.

3.2 Uitputtings-extractivisme

Uitputtings-extractivisme wordt gekenmerkt door het uitputten van de hulpbron of het betreft een proces waarbij de regeneratie snelheid van de hulpbron lager is dan die van de exploitatie. Dit is het geval wanneer zonder goed beheer natuurlijke hulpbronnen worden geëxploiteerd, zoals mineralen en hout, terwijl hier onder ook valt het willekeurig jagen en vissen. De belangrijkste activiteiten van uitputtings- extractivisme in *the Guiana Shield* zijn de extractieve industrieën in de mijnbouw (onder meer bauxiet, edele metalen, aardolie en gas) houtkap, en het stropen van wild.

Mijnbouw

Het ontginnen van natuurlijke hulpbronnen in *the Guiana Shield* heeft de landen van dit gebied economisch zeer afhankelijk gemaakt van de extractieve industrieën. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor het milieu en sociaal-culturele leven van de gemeenschappen die afhankelijk zijn van de gebieden waarin mijnbouw gedaan wordt.

Workshop “Revival of Guiana Shield geological research in Suriname” - Prof. Dr. Theo Wong

De gevolgen van de extractieve mijnbouwindustrie zijn onder andere:

- Ontbossing en/of bosdegradatie, omdat na het openkappen van bossen en door de gepleegde mijnbouwactiviteiten, deze bossen niet herstellen;
- Vervuilen van water en lucht;
- Wegtrekken van het wild;
- Terugdringen van de biodiversiteit; en
- Lokale gemeenschappen die niet of zeer weinig profiteren van de mijnbouwopbrengsten en/of andere nadelen van de mijnbouw ondervinden zoals milieuvervuiling, geweld, negatieve sociale invloeden, beprkingen van hun tradiotionele levenswijze.

De mijnbouwindustrie vanaf de exploratiefase, het feitelijk mijnen, tot en met de post-mining fase is per definitie niet duurzaam. Laatstgenoemde fase verwijst naar de periode na het wegtrekken van het bedrijf uit het ontginningsgebied. Om een verantwoord beleid te kunnen formuleren moet een onderscheid worden gemaakt tussen de kleinschalige - en grootschalige (industriële) mijnbouw.

De extractieve mijnbouwindustrie kan voordelen hebben voor het land waar de activiteiten worden verricht. Ten eerste kan de overheid financiële voordelen behalen waarmee public wealth en welzijn kunnen worden bevorderd. Ten tweede kunnen de mijnbouwactiviteiten in het exploitatie land de ontwikkeling van lokale ondernemingen en werkgelegenheid ten goede komen.

Een nadeel van de extractieve mijnbouwindustrie voor het land waar er wordt gemijnd is dat tijdens en na afloop van de mijnbouwactiviteiten geen duurzaamheid wordt bereikt. De volgende nadelen springen in het oog:

- De leefwijze, cultuur en natuur van de lokale bevolking komen onder druk door de intrede van de *western way of life*.
- De mijnbouw eist toegang tot water en land, waardoor de hulpbronnen voor de basisbehoeften van de lokale gemeenschappen kunnen worden aangetast.

Maar ook na afloop van de mijnbouw activiteiten zijn er nadelen, zoals een afname van natuurlijke hulpbronnen en een toename van de milieuverontreiniging en verstoring van de ecosystemen.

4. Conclusies en beleidsacties

4.1 Sociobiodiversiteit en rurale ontwikkeling

- i) Er is een speciaal beleid nodig ter ondersteuning van de productieketen van de producten van sociobiodiversiteit. Gelet op de diversiteit mag het beleid niet gericht zijn op 'investeren' in één product.
- ii) Met incentives moeten academische instellingen onderzoek, acties, samenwerking en uitwisselingen aanmoedigen om de wetenschappelijke kennis over producten van sociobiodiversiteit te vergroten, en daarbij de traditionele kennis te respecteren en te betrekken.
- iii) Om innovatie en nieuwe ontwikkelingsstrategieën aan te passen aan de lokale realiteit is een multidisciplinaire aanpak nodig voor onderzoek naar de sociale, ecologische en technologische problemen.

4.2 Lokale energie voor lokale rurale ontwikkeling

- i) Voor de ondersteuning en ontwikkeling van lokale gemeenschappen in het binnenland moet er een speciaal beleid komen voor gedecentraliseerde elektriciteitsopwekking door middel van micro waterkracht centrales of andere hernieuwbare energie bronnen.
- ii) Het potentieel voor kleine waterkracht centrales bij Atjoni en Snesikondre/Grankriki moet worden gebruikt om de industriële ontwikkeling van deze gebieden te ondersteunen en de urbanisatie af te remmen.
- iii) Het staatsbedrijf dat Afobaka waterkracht centrale zal overnemen moet ook worden belast met het ondersteunen van bestaande micro waterkracht werken en het ontwikkelen van meer klein waterkracht potentieel (small hydropower) in het binnenland.

4.3 Mijnbouwindustrie

i) Geologische informatie

De Geowetenschappen van de Anton de Kom Universiteit van Suriname moet worden verheven tot het geologisch onderzoekscentrum van Suriname. Twee belangrijke prioriteiten zijn het creëren van een Mineralen Instituut en het uitgeven van een nieuwe geologische kaart.

ii) Duurzaamheid in mijnbouwindustrie

Hoewel de mijnbouw niet duurzaam is, kunnen bedrijven via wetgeving en pressie worden gedwongen zich aan de voorschriften te doen houden. Internationaal zijn er instituties die de multinationals stimuleren om duurzaam te werk te gaan. Er is internationale wetgeving waar multinationals Suriname in 2017 toetrad zich aan moeten houden in de VS en de ILO. Vermeldenswaard is dat Suriname in 2017 is toegetreden tot het Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) welke standaarden stelt voor mijnbouw. Voorts kan duurzaamheid worden afgedwongen door:

- Internationale financiële instituten voor investeringen (Wereldbank)
- Industrie specifieke certificatie programma's (ASI, IRMA, FSC, IGF)¹⁰
- Internationaal geaccepteerde principes: ESIA (Environment and Social Impact Assessment) en FPIC (Free, Prior and Informed Consent)

iii) Duurzame mijnbouw door inheemse – en tribale volken

Inheemse en tribale volken moeten worden gefaciliteerd met een regionaal centrum voor opleiding en werkgelegenheid om technische vaardigheden te verwerven voor het opzetten van kleinschalige mijnbouw bedrijven die de proef van duurzaamheid kunnen doorstaan.

¹⁰ Accreditation Services International (ASI), Immunoradiometric (IRMA) assay, The Forest Stewardship Council® (FSC®), Insulin-like growth factor (IGF)

Foto credits

Anton de Kom Universiteit van Suriname - Bureau, Marketing & Communicatie:
Foto's Open Campus Lecture Series Cluster 2 "Duurzame Productie"

Foto Omslag "Duurzame Productie, Policy Paper 2 Sustainability of the Guiana Shield, Open Campus Lecture Series":

Powerhouse Puketi

Uit: Els van, R. (2019). *Energy for Sustainable Development in Suriname - Local energy for local development*.

Figure 2 - Powerhouse Puketi

BIODIVERSITEIT EN GEZONDHEID

POLICY PAPER 3 Sustainability of the Guiana Shield

Open Campus Lecture Series
Anton de Kom Universiteit van Suriname
Paramaribo, juli 2020

1. Inleiding

Van 5 november 2018 tot en met 29 november 2019 is onder het thema *Sustainability of the Guiana Shield* de Open Campus Lecture Series¹¹ gehouden aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Inleiders en participanten uit diverse maatschappelijke sectoren en de academische gemeenschap namen hieraan deel.¹² De policy paper *Biodiversiteit en Gezondheid* is gebaseerd op de informatie en inzichten van 15 presentaties en workshops door Surinaamse en buitenlandse wetenschappers, alsmede discussies tijdens de op 29 november 2019 gehouden slotsessie. Dit document is bestemd voor diverse maatschappelijke actoren en sectoren, te weten de overheid, het particulier bedrijfsleven, NGO's, binnenlandse organisaties en de academische gemeenschap. Het doel is om met beleidsacties bij te dragen aan de duurzame productie in *the Guiana Shield* via het ontwerpen, uitwerken en promoten van een strategisch beleid voor een duurzaam gebruik van de beschikbare natuurlijke en culturele hulpbronnen. De policy paper *Biodiversiteit en Gezondheid*¹³ bevat een situatiebeschrijving en issues, een samenvatting van gezichtspunten, conclusies en mogelijke beleidsacties.

2. Situatiebeschrijving en issues

Suriname heeft een bosbedekking van 93%¹⁴, en bezit daardoor de status van het groenste land ter wereld. Om deze status te behouden, zal een duurzaam alternatief gezocht moeten worden voor de extractieve industrie, met nadruk op de goudmijnbouwindustrie. De middelen ter financiering van de transformatie van uitputtingsextractivisme naar verzamelingsextractivisme zullen in de eerste plaats gemobiliseerd moeten worden uit de overheidsbegroting. Deze acties zullen het duurzaam handelen als prioriteit moeten hebben, waarbij de samenwerking tussen traditionele en wetenschappelijke kennis essentieel is. De volgende aandachtspunten worden belicht:

- Duurzaam gebruik van het bos;
- Ontplooiing van de medicinale planten;
- Bevorderen van een gezonde leefstijl onder de inheemse bevolking;
- Ontwikkelings-indicatoren voor inheemse volken.

¹¹ De Open Campus Lecture Series was een activiteit van het Institute for Graduate Studies and Research (IGSR) van de Anton de Kom Universiteit van Suriname met financiële ondersteuning van de Stichting Suriname Environmental and Mining Foundation (SEMIF) en InterAmerican Development Bank (IDB).

¹² **Presentatoren cluster 3 *Biodiversiteit en Gezondheid*, 10-11 en 15-17 januari 2019:**

Dr. Rudi van Kanten (Topenbos Suriname): Sustainable use of the forest;

Prof. Dr. Dennis Mans (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Plant-based traditional medicinal preparations in Suriname: Linking traditional and academic knowledge;

Drs. Marthelise Eersel MPH. (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Changing and challenging times: health and demographic transitions in the indigenous peoples in the interior south of Suriname;

Drs. Marie-Josée Artist (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Strategies to plan our future. Indicators from indigenous people.

¹³ Deze policy paper is gebaseerd op de papers en presentaties alsmede de discussies tijdens de slotsessie in het kader van de Open Campus Lecture Series met redactionele bewerking van de stuurgroep.

¹⁴ RED+ Suriname : <https://www.surinameredd.org/nl/reddplus-suriname/>

3. Samenvatting van gezichtspunten

Duurzaam gebruik van het bos

Om een beleid voor een duurzaam bos te kunnen verwezenlijken moeten de milieuraamwet en de grondenrechtenwet worden aangenomen. Tevens moet de houtkap plaats vinden volgens de regels, met een goede coördinatie tussen het uitgeven van en controleren op hout- en mijnbouwconcessies. Verder dienen voorwaarden gecreëerd te worden voor het generen van alternatieve inkomsten uit natuur-, cultuur- en culinair toerisme, medicinale planten en producten voor de farmaceutische en voedingsindustrie.

Workshop "Sustainable use of the forest" - Dr. Rudi van Kanten

Medicinale planten

Beleidsmatig en academisch moeten voorwaarden worden gecreëerd voor het opzetten van wetenschappelijk, geverifieerde, traditionele medicinale praktijken in Suriname, met behulp van de Surinaamse ethno- farmacologische tradities, en de potentie om deze te ontwikkelen. Door traditionele en wetenschappelijke kennis met elkaar te verbinden kunnen nieuwe ontdekkingen van geneesmiddelen systematisch worden ontwikkeld, wat kan resulteren in de ontwikkeling van unieke traditionele medicinale systemen. Daarvoor moeten vereisten voor het gebruik van uit planten gemaakte extracties in de reguliere medische praktijk wettelijk en institutioneel worden vastgelegd. Dit vereist ook het maken van wetgeving en productievoorschriften om de effectiviteit, kwaliteit en veiligheid van het gebruik van medicinale planten te garanderen.

Workshop "Plant-based traditional medicinal preparations in Suriname: Linking traditional and academic knowledge" - Prof. Dr. Dennis Mans

Gezonde leefstijl onder de inheemse bevolking

Onder de inheemse volken in het zuiden van Suriname zijn de levenskansen verhoogd vanwege de beheersing van dodelijke infectieziekten. Hoewel de prevalentie van cardiovasculaire risicofactoren gunstig lijkt in vergelijking met de relatief meer verwesterde inheemse volkeren in de kust-plattelandsgebieden, is waakzaamheid geboden. Door moderne "ontwikkelings" - activiteiten zijn Nieuwe levensstijl ziekten, zoals obesitas, hart- en vaatziekten, alcoholisme, geestelijke gezondheid en andere problemen gestadig toegenomen. Deze aandoeningen moeten goed in kaart gebracht worden om tijdig interventies te kunnen ontwikkelen. De gezonde traditionele levensstijl, inclusief planten, vissen en jagen, moet worden bevorderd in lokale gezondheids- en ontwikkelingsprogramma's. Dit zal van vitaal belang zijn voor het behoud van de gezondheid en het overleven van de inheemse volken, wat betekent dat de chronische gezondheidsproblemen tot het verleden zullen behoren.

Workshop "Changing and challenging times: health and demographic transitions in the indigenous peoples in the interior south of Suriname" - Drs. Mathelise Eersel MPH.

Ontwikkelings-indicatoren inheemse volken

Er moeten ontwikkelingsindicatoren vanuit het perspectief van inheemse volken worden gemaakt die gerelateerd zijn aan de normen voor de rechten van de mens van de *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples* (UNDRIP) en de *Sustainable Development Goals* (SDGs). Deze indicatoren houden ook verband met het VN-biodiversiteitsverdrag en moeten leiden tot een informatie-instrument om de gemeenschapsplannen uit te werken en overheidsprogramma's te formuleren die uitgaan van de realiteit en prioriteiten van inheemse volken. Dit instrument is nodig om inheemse volken te helpen bij de besluitvorming met betrekking tot het beleid van de overheid en de particuliere sector. Er wordt aanbevolen de samenwerking tussen inheemse volken en de universiteit te versterken.

Plenaire
"Strategies to plan our future. Indicators from indigenous people" - Drs. Marie-Josée Artist

Workshop

4. Conclusies en beleidsacties

4.1 Duurzaam gebruik bos

Wetenschappelijk onderzoek van de Anton de Kom Universiteit zal moeten leiden tot een nationaal en lokaal planmatige aanpak voor het duurzaam gebruik van het bos.

4.2 Bescherming biodiversiteit

De Anton de Kom universiteit van Suriname moet bij uitstek de *advocate leader* zijn en in samenwerking met de *stakeholders* kennis produceren over de bio- en culturele diversiteit van Suriname.

4.3 Medicinale planten

Het vaststellen van academische voorwaarden voor wetenschappelijk getoetste traditionele medicinale praktijken zal de samenwerking tussen de traditionele systemen en de wetenschap versterken en nuttig zijn voor de samenleving.

4.4 Gezondheid van de Inheemsen

De Universiteit heeft een belangrijke taak bij het onderzoek naar de nieuwe levensstijl van de inheemse bevolking gelet op de daaraan gerelateerde ziekten zoals obesitas, hart- en vaatziekten, alcoholisme, geestelijke gezondheid en andere problemen.

4.5 Gezonde leefstijl

De universiteit moet een informeel netwerk opzetten voor de ondersteuning van een *healthy life style* in samenwerking met verschillende stakeholders, zoals het ministerie van Volksgezondheid, Vereniging Inheemse Dorpshoofden Suriname (VIDS), NGO's en andere organisaties.

Op nationaal niveau is een “mind shift” nodig dat natuurlijke voeding gezonder is dan “*processed foods*”. Dit kan gebeuren door grootschalige campagnes die gebruik maken van publieke figuren uit de samenleving. Het bevorderen van natuurlijke, traditionele voeding zal ook economisch voordeel hebben voor de bevolking van het binnenland die deze voeding aan de man brengt. Het “goud” en de rijkdom van Suriname zit niet onder de grond maar op de grond in de vorm van gezonde en traditioneel gecultiveerde voedings- en medicinale producten.

Foto credits

Anton de Kom Universiteit van Suriname - Bureau, Marketing & Communicatie:
Foto's Open Campus Lecture Series Cluster 3 "Biodiversiteit en Gezondheid"

Foto Omslag "Biodiversiteit en Gezondheid, Policy Paper 3 Sustainability of the Guiana Shield, Open Campus Lecture Series":

Foto collage Surinaams tropisch bos met dieren (Vereniging voor Biodiversiteit van het Guyana Schild in Suriname). Geraadpleegd op 13 juli, van <https://unitednews.sr>

REGIONALE INTEGRATIE EN BELEID

POLICY PAPER 4 Sustainability of the Guiana Shield

Open Campus Lecture Series Anton de Kom Universiteit van Suriname Paramaribo, juli 2020

1. Inleiding

Van 5 november 2018 tot en met 29 november 2019 is onder het thema *Sustainability of the Guiana Shield* de Open Campus Lecture Series¹⁵ gehouden aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Inleiders en participanten uit diverse maatschappelijke sectoren en de academische gemeenschap namen hieraan deel.¹⁶ De policy paper *Regionale Integratie en Beleid* is gebaseerd op de informatie en inzichten van 15 presentaties en workshops door Surinaamse en buitenlandse wetenschappers, alsmede discussies tijdens de op 29 november 2019 gehouden slotsessie. Dit document is bestemd voor diverse maatschappelijke actoren en sectoren, te weten de overheid, het particulier bedrijfsleven, NGO's, binnenlandse organisaties en de academische gemeenschap. Het doel is om met beleidsacties bij te dragen aan de duurzame productie in *the Guiana Shield* via het ontwerpen, uitwerken en promoten van een strategisch beleid voor een duurzaam gebruik van de beschikbare natuurlijke en culturele hulpbronnen. De policy paper *Regionale Integratie en Beleid*¹⁷ bevat een situatiebeschrijving en issues, een samenvatting van gezichtspunten, conclusies en mogelijke beleidsacties.

2. Situatiebeschrijving en issues

The Guiana Shield is met haar enorme rijkdom aan natuurlijke en culturele hulpbronnen terechtgekomen in een veranderend internationaal geopolitiek, sociaal en economisch krachtenveld. Deze regio die het geheel of een deel van 6 landen omvat - Brazilië, Colombia, Frans-Guyana, Guyana, Suriname en Venezuela, wordt vooral de laatste 40 jaar geconfronteerd met diverse uitdagingen van duurzaamheid en ontwikkeling in de toekomst. De toegenomen mobiliteit van mensen en goederen, de hiermee verbonden economische activiteiten dwars door de landsgrenzen, maar ook de geopolitieke concurrentie worden kritisch onder de loupe genomen.

De volgende kwesties staan centraal:

- Geopolitieke relaties binnen *the Guiana Shield*;
- Regionale integratie en vredeszone;
- Academische samenwerking en strategische speerpunten;
- Behoud en benutting van de biodiversiteit.

Bij de beschrijving van *the Guiana Shield* moet rekening worden gehouden met gevoelige issues rond betwiste gebieden tussen de verschillende landen en het ontdekken van natuurlijke rijkdommen die de geopolitieke verhoudingen beïnvloeden. Grenzen tussen veel landen van *the Guiana Shield*, die al in de koloniale tijd voor problemen hebben gezorgd, zijn nog steeds niet goed geregeld waardoor de geopolitieke realiteit belemmerend werkt op het verbeteren van de samenwerking.

¹⁵ De Open Campus Lecture Series was een activiteit van het Institute for Graduate Studies and Research (IGSR) van de Anton de Kom Universiteit van Suriname met financiële ondersteuning van de Stichting Suriname Environmental and Mining Foundation (SEMIF) en InterAmerican Development Bank (IDB).

¹⁶ **Presentatoren cluster 4 *Regionale Integratie en Beleid*, 18 – 20 maart 2019:**

Dr. Mark Kirton (Universiteit van Guyana): Geopolitical region and zone of peace;

Dr. Deryck Ferrier (Centrum voor Economisch en Sociaalwetenschappelijk Onderzoek): Demographic development, mobility and border issues of the Guiana Shield;

Dr. Caio Pinho Fernandes (Universiteit van Amapá): Opportunities to preserve the biodiversity of the Guiana Shield. The role of academic institutions in the region.

Prof. Dr. Jack Menke (Anton de Kom Universiteit van Suriname): Sustainability challenges in the Guiana Shield: Towards Academic integration of the Caribbean Amazon countries and Brazil (Na de presentaties ingediend en peer-reviewed artikel)

¹⁷ Deze policy paper is gebaseerd op de papers en presentaties alsmede de discussies tijdens de slotsessie in het kader van de Open Campus Lecture Series met redactionele bewerking van de stuurgroep.

Plenaire “Demographic Development, Mobility and Border Issues of the Guiana Shield Nations”
- Dr. Deryck Ferrier

3. Samenvatting van gezichtspunten

Geopolitieke relaties binnen *the Guiana Shield*

Er zijn diverse gezichtspunten over de geopolitieke relaties. Het gaat om landen die historisch weliswaar een koloniale achtergrond hebben, maar juist door deze ontwikkelingen in de tijd een ongelijke verdeling van natuurlijke hulpbronnen laten zien. Daardoor is verdeeldheid een wezenlijk aspect van de onderlinge relaties. De economische en culturele afstand tussen landen blijkt soms groter te zijn dan gedacht omdat verschillende koloniale meesters met hun eigen culturele realiteit grote invloed hebben uitgeoefend in het Caribisch Gebied en het vasteland van Midden en Zuid Amerika. Bovendien is de afhankelijkheid van Caribische landen ten opzichte van de voormalige kolonisatoren doorgaans groter waardoor de integratie met de Latijns Amerikaanse landen moeizamer verloopt. Het Caribisch Gebied en Latijns Amerika zien elkaar nog te veel als aparte regio's. Dit geldt echter minder voor Suriname en Guyana die op het vasteland liggen en door de verbondenheid van *the Guiana Shield* meer contacten hebben. Echter in dit geval speelt ook een niet geregelde grens een grote rol in de onderlinge relaties.

Plenaire
“The Guiana Shield: Geopolitical region and zone of peace” - Dr. Mark Kirton

Workshop

Regionale integratie en vredeszone

Regionale integratie en de ontwikkeling van het idee van *the Guiana Shield als vredeszone* staan hoog op de agenda, al is de werkelijkheid vaak toch niet helemaal hetzelfde als idealen die bij hooggeplaatste beleidsmakers leven. In theorie onderschrijven de meeste regeringen integratie, maar in de praktijk wordt er nog te weinig gedaan om de samenwerking te verbreden en te versterken.

Academische samenwerking en strategische speerpunten

Academische samenwerking binnen en over *the Guiana Shield* komt langzaam op gang. Universiteiten in landen van *the Guiana Shield* doen steeds meer gezamenlijk onderzoek in dit gebied. Vooral in Brazilië doen universiteiten in staten die aan *the Guiana Shield* grenzen in toenemende mate onderzoek naar diverse aspecten van dit gebied.

“Opportunities to preserve the biodiversity of the Guiana Shield. The role of academic institutions in the region” -
Dr. Caio Pinho Fernandes

Behoud en benutting van de biodiversiteit

Behoud van de biodiversiteit wordt nagestreefd en het gebruik van de producten van *the Guiana Shield* neemt toe. Vooral in Brazilië wordt er door universiteiten onderzoek gedaan naar bruikbare bestanddelen van planten met een medicinale werking. Dit land loopt daarop vooruit. Tegelijkertijd baart ook de niet duurzame exploitatie van het bos zorgen waarmee men op korte termijn voordelen wil behalen ten koste van de biodiversiteit.

4. Conclusies en beleidsacties

Om regionale integratie en beleid daadwerkelijk vorm te geven, moeten de volgende aspecten ter hand worden genomen.

4.1. Politieke wil

Er moet politieke wil ontwikkeld worden om resultaat gericht de ontwikkelingsrelaties tussen de landen van *the Guiana Shield* te versterken. Daarbij moeten niet alleen de regeringen maar ook het maatschappelijke middenveld en de particuliere sector betrokken worden.

4.2. Regionale integratie

Regionale integratie kan verder ontwikkeld worden als onopgeloste grensproblemen worden aangepakt. Deze problemen mogen echter geen belemmering zijn voor het uitbouwen van onderlinge relaties.

4.3. Frontier

Het begrip *Frontier* biedt een belangrijk perspectief om de integratie van *the Guiana Shield* te verdiepen en te verbreden. De grens tussen twee landen kan in plaats van een lijn die twee naties scheidt worden beschouwd in termen van een verbindingsmogelijkheid die verband houdt met een transversale en multidisciplinaire aanpak. In deze optiek vormt een grens in de betekenis van *Frontier* een schakel tussen twee gebieden met gemeenschappelijke geografische, sociale, historische en culturele kenmerken die diverse ontwikkelingsmogelijkheden met zich meebrengt voor alle partijen.

4.4. Academische samenwerking

- i. Academische samenwerking tussen universiteiten in *the Guiana Shield* is cruciaal omdat deze een belangrijke rol spelen in kennisontwikkeling en het aanreiken van oplossingen voor het beschermen en productief benutten van de biodiversiteit in het gebied. Universitaire samenwerking bij onderzoek naar bruikbare toepassingen van onder meer de biomedische industrie is belangrijk. Nieuwe medicijnen kunnen worden ontwikkeld en hiermee kan het economisch gebruik van de biodiversiteit worden bevorderd.
- ii. Universiteiten moeten multidisciplinair en interdisciplinair onderzoek stimuleren. Het gaat ook om geografische aspecten, menselijke bewoning die al heel lang plaatsvindt en nog veel meer aspecten die alleen door samenwerking of integratie van verschillende wetenschappelijke disciplines kunnen wordt bestudeerd. Regeringen van zowel de grotere als de kleinere landen van *the Guiana Shield* moeten betrokken worden bij het behoud van de biodiversiteit om hieruit wederzijds economisch, cultureel en sociaal voordeel te behalen.

Foto credits

Anton de Kom Universiteit van Suriname - Bureau, Marketing & Communicatie:
Foto's Open Campus Lecture Series Cluster 4 "Regionale Integratie en Beleid"

Foto archief H. Wirjosentono:

Foto Omslag "Regionale Integratie en Beleid, Policy Paper 4 Sustainability of the Guiana Shield,
Open Campus Lecture Series":

Crossborder meeting Anton de Kom Universiteit van Suriname en Université de Guyane
(Saint-Laurent du Maroni, 2017).

BIJLAGE

STUURGROEPLEDEN OPEN CAMPUS LECTURE SERIES

NAAM	OMSCHRIJVING
Prof. Dr. Jack Menke	Coördinator
Drs. Max Ooft MBA. LLB.	Lid
Jerome Egger MA.	Lid
Dr. Narinder Mohkamsing	Lid
Angela Grant MSc.	Lid
Drs. Heidi Wirjosentono	Secretarial and Communication Assistant